

Det er denne Bei, der fulgtes i Jylland i Slutningen af forrige og i Begyndelsen af nærværende Aarhundrede fra Gaard til Gaard, fra Gods til Gods, hvorved en stor Selv- eiendom udbredtes, men en saadan Speculation gaaer det nærværende Forslag ingensunde ud paa; det gaar tvertimod kun ud paa, at Fideicommissbestidderne maae faae selsamme Dispositionsret ved Fæsteledighed til at kunne sælge og udstille enhver enkelt Gaard i det Hele til Auction. Hvorfor nu denne Frihed saaledes skulde indrømmes seer jeg ingen Grund til; thi det er unøgtelig den allerlangsomste Bei til Selveiendoms Udbredelse, som tænkes kan, og det er en Bei, som i Tidens Længde heller ikke vil blive brugt med stadig Fordeel; det var i den Tid, da Jordbesiddelserne vare stegne til en enorm Priis, at det var Til- fældet, at der ved Auctioner over de enkelte Fæstesteder kunde udbringes saameget, at det var til betydelig Fordeel at gjøre Fæste til Eiendom i det Enkelte, ja endog at sætte Fæstesteder til Auction til blot Fæste, hvilket mange Steder er fæet. Men vi have nu en anden Tid, og bliver den Tid ved, saa vil det ikke mere kunde ledes paa den Bei, saa jeg troer i Grunden, at Forslaget i sig selv er og vil blive temmelig ørkesløst; men der er dog dette, at derved blive Lehn- og Fideicommissbestidderne stillede paa selsamme Punkt som andre Godseiere, og Spørgsmaalet er altsaa, om man kan ønske dette, og om den lovgivende Magt skal bidrage dertil. Vi have jo seet af Bevillinger, som ere erhvervede, at den lovgivende Magt her er overflødig, thi da Bevillingsveien hidtil er benyttet, kan den jo ogsaa fremdeles benyttes, og naar det fæer, kan dog her ved denne Lov hverken heelt eller

halvt det egentlige Fideicommis ophæves — hvilket jo er tilfættet ved Grundloven — men ved denne Lov bevares jo Fideicommiscapitalen i Godset fremdeles som hidtil; der er kun den ene Ting, som fæer herved, at Bøndergodset paa de foreslaaede Vilkaar kan afhændes. Jeg troer heller ikke, at der er nogen større Regte- ringsomsorg for Fideicommisernes Bøndergods fremfor for andet Bøndergods, men der har været en store Umyndighed her baade for Fi- deicommissbestidderne og for Bøndergodset, thi et Fideicommis eller Stamhuus er jo egentlig overgivet under Statens Tilsyn og Bestyttelse og som Statens betroede Eiendom igjen til Lehnbesidderen, der egentlig kun er Bestyrer deraf, og har det arveligt til Lehn af Staten; altsaa er det ikke hans uindskrænkede Eiendom. Nu seer jeg dog ingen Grund til, at man skal ophæve endeel af de fideicommisfarisse Baand uden at hæve dem alle, thi der kan ikke komme nogen Fordeel derudaf uden netop for den enkelte Fideicommissbestidder, at han i paakom- mende Tilfælde kan sige: nu vil jeg bortselge ethvert enkelt Bøndested paa Stamlehnet, og det er et Princip hos mig herefter, at der ikke skal fastes ostere ud hos mig, thi der skal bort- sælges. Ved dette System kan han jo faae sit Udbytte ved Fæsteledighed og nyt Indkjøb saa stort som muligt, men herved ophæves netop ogsaa den hele Faderlighed, som der skal ligge i Betydningen af Fideicommisgodsets Besty- relse, og naar den hele Faderlighed ophæves for Bøndergodset, da mener jeg virkelig ogsaa, at den bør ophæves for Fideicommissets hele ør- rige Værdi, og førend dette fæer, kan jeg ikke indsee, der er allermindste Grund til at gaae ind paa dette Forslag.